Melesa X. Didakai Radwan w ciągnieniu
abo Jan Zebrzydowski w ześciu z świata

RADWAN W CIAGNIENIU,

Abo

IAN

ZEBRZYDOWSKI z ZEBRZYDOWIC,

MIECZNIK KORONNY,

Rádwáńczyk,

w ześćiu z Swiátá.

W Zamku Nowo Korczyńskim

Przez X. DIDAKA MELERA, Zakonu Minorum Conuentual: S. FRANCISZKA, S. Th: Bákálarzáy Káznodźieię,

Dniá 19 Wrześniá, Roku Páńskiego, 1641.

Przy wyprowádzeniu Ciáłá ku Pogrzebowi VKAZANY.

W KRAKOWIE,
w Drukárni Wáleryaná Piątkowskiego,
Roku Páńskiego, 1642.

Perſequor nondum parta.

VIRTVTI
ZEBRZYDOVIÆ
S.

Wielmożnym Jch Mćiom

PP. ZEBRZYDOWSKIM Z ZEBRZYDOWIC:

Jego Mośćj

P: MICHAŁOWI,

Lánckorońſkiemu;

Jego Mośći

P. FRANCISZKOWI

NowoKorczynſkiemu, Szereſzewſkiemu, &c. &c.

STAROSTOM.

Wielmożni MM. Pánowie.

Obiegł niedawno ochoczym piorem, kilku Chorągwi, poważny Symboliſtá Jan Ferro, y one ná nieśmiertelne Theátrum Imprez Pamięcych wyprowádźiwſzy, Bárberynom, fámiliey dźiśieyſzego Vrbaná VIII. Wikáryego Chryſtuſowego ofiárował: Z ktorych iedná złotą Koronę ná drzewcu vkazawſzy

wſzy

wßy do wielkich odwag ſercá wſpániáłe, napiſem ; Aut: cita Mors, aut victoria læta, *pobudzáłá* ; *Státecżne ánimuße druga w ſwey kompániey máiąc, ſłowy* ; aut cũ hoc, aut in hoc *wprzedſięwźiętey ſtátecżnośći ztwierdzáłá. Byłá ktora ſię niebieſkim fáworem,* (nullis præſentior æter) *nád inße vnośiłá. Przy wielu inßych, widźiećy táką dano, ná ktorey Niebieſkiego y Ziemſkiego Monárchow* inſignia *wyráźiwßy, Pobożnośc* lemma ; ſub eius vmbra deſideraui & ſedi : *czytáiącemu życżliwie podawáłá. Piękny widok, gdźie y krwáwego Marſá, y pokoy kocháiącego Janá, chorągwie widźieć było. ále cudze. Puśćiłem ſię y ia zá ćiągnącym z tego świátá, w ßerokie y nam żyiącym nieznáiome polá Wiecżnośći, Rádwánem, Wielmożnego Janá Zebrzydowſkiego, Miecżniká Koronnego, Oycá wáßego zeßłego Wielmożni MM. PP. Stároſtowie, y doyźrzawßy z dáleká, że Páńſko poſtępuie, gdyż go y złoto nie ſkáźitelne zaſług zeßłego Páná Koronuie chwalebnie, y kompánia, iáko ßláchetna, życżliwa áż do grobu, ták y niebieſka Cnot wielu,* cum hoc & in hoc *ſtátecżnie wyprowadza. Chcę fáworow podrożnych : w zaſługách Krzyżá* Tau *náßego Chrześćiáńſkiego, ktorym y Radwan ſam, y życia Páná zeßłego cyrkuł ozdobny widźieć, niebo ſię chętnie ſtáwi, y doydźie ćieniu, ktorego ſłużąc* Aris & Haris *chwalebnie ßukał, y ználaſł pożądánie. Godna dźielnośc Theá-*

trum

ttum publicznego, ktora pod iednym domowym Znákiem y Bellonie dźielnego, y Kálliopie ſpokoynego Męża vkazáć mogłá. Lecz coż ſą te periody moie, ná kilká kart wylane? Extrákt wprawdźie wierny, y z ſámego Exemplarzá Cnot wielkich y páńſką rádą zebránych Miecznika Koronnego odryſowány nioſą y vkázuią, lecz że nie wßytkie, ále przednieyßych kilká tylko, niewiem iákie Gratias *w oczách Wielmożnych W. M. Miłośćiwi Pánowie Stároſtowie mieć będą. Vfam iednák że wzgárdy nieodnioſą, bo y Málárze nágány ztąd nie máią, gdy Woyſko iákie máluiąc, przednich tylko kilku zupełnie, zá tymi drugich głowy ſáme wyrážą, dálßych wierzchy tylko ßyßakow, oſtatnich kupą iákiegoś gminu niewyráźną náznáczą, y zá ßtukę to máią. gdyż y Imprezá Wmćiow zupełnie oſoby pewne,* ſymbolicè *coś dáley z właſnemi Lemmatámi, coś náoſtátek ſámemi literámi námienia, y ták ſię w krotkośći ſwey záleca. A ia vczczony Páńſką ludzkośćią y łáſkáwośćią WM. náßych MM. Dobrodźieiow, Niebu pokorną ſupplikę podam, vpraßáiąc, áby vbogim Fránćißkanom Cieniem Rádwaná Cnego Potomſtwá Ianá Zebrzydowſkiego, przy długowiecznych Incrementách iego, w błogoſłáwieńſtwie Páńſkim, ſczyćić ſię łáſkáwie pozwolił. w Nowym Korczynie Dniá 15 Grudniá. Roku Páńſkiego, 1641.*

WM. mego Mćiwego Páńſtwá
Naniżßy Bogomodlcá
X. Dydák Meler Fránćißkan.

APPROBACYA.

X. IAKVB VSTIENSIS, Pismá ś. y Práwá oboygá Doktor/ w Diæcezyey Krákowskiey Kśiąg do Druku podáiących Censor/ Rádwan ábo Kazánie przy odprowádzeniu z Zamku Nowomieyskiego ćiáłá zmárłego Jego Mośći Páná Janá Zebrzydowskiego z Zebrzydowic/ Miecznyká Koronnego/ ś. Wiáry Kátholickiey/ y Kośćiołá obrońce gorącego/ Wielkiemi w Rzeczypospolitey zasługámi sławnego/ y Stanom wszytkim miłego/ Jáłmużniká szczodrobliwego/ Przyiaćielowi y rádą mądrą y nákłádem záwsze gotowego/ Przez X. Didáká Melerá/ Zakonu *Minorum Conuentualium* ś. Fránćiszká/ S. Th: Bákalarzá/ Káznodźieie Nowo Korczyńskiego miáne/ przeyźrzawszy ná Cnot ták wysokich więtsze rozgłoszenie/ pozwala Drukowáć.

Symbolum Ill.mæ Domus Zebrzydowiæ
D.O. QVI CREAVIT. R.P. QVÆ GENVIT.
ILLE SE MIHI EGO ME ILLI
INGENIO DEXTRA OPIBVS

IAN ZEBRZYDOWSKI
Z ZEBRZYDOWIC, MIECZNIK KORONNY
w ześciu z Swiátá.

AN Zebrzydowski z Zebrzydowic/ Miecznik Koronny Vmárł/ y dniá szostego Wrześniá zbiegáiącego/ w części swoiey przednieyszey ná Wiecznosć przeniozszy sie/ w części podleyszey/ ná ktorey śmiertelność dług zápisány miáłá/ w drogę wszelkiego Ciáłá wypráwuie sie/ y z námi dźiś oto powtore rozstawa sie. Vmárł/ ták nárzekacie. Jeżeli iednák mowić sie może/ áby miał vmrzeć TEN, ktoregó Cnotá/ prawdziwa oná nieśmiertelności Mátká/ że

Cnotliwy człowiek.

że wi

krwi dawno sobie oddaney vrodzonego w pieluchách zaraz vpiástowáłá/ przez wiek wszytek ćwiczyłá y rządźiłá/ w Ześćiu ostátnim Wiecznośći/ nieśmiertelnym przed śmierćią vczyniwszy/ z ręku swoich oddáłá. Aby TEN ktory státecznie Cnotę kochał/ vmárłym/ á nie ráczey z śmiertelnośći zwyciężonym/ y do Zywotá lepszego z Cnotą był wprowádzony.

Nie wszytek vmiera.

Niewiem ná co sie oględał/ kto vfále v Poety powiedźiał: Non Totus Moriar. *Horat*. Czy ná Potomstwo? bo tákby nieumierał/ kto syná obumiera. Mortuus est, & quasi non mortuus, similem enim reliquit sibi post se. *Eccl: cap: 30.*

Dla Potomstwá.

Y tey był myśli Philip Krol Mácedonski/ gdy vmieráiąc/ nieumieráim powiedźiał/ bo syná Alexándra w ktorym żyie zostáwiam. Ale ten táki Zywot/ nie właśnie Zywotem/ ále tylko iákoby Zywotem sam Duch názywa/ quasi non mortuus; dla tego/ że Syn Oycu vmárłemu nic prawdźiwie żywotnego nie dáie/ gdyż tylko vmárłego wyraża/ á to odgániáiąc tylko nie życzliwych od domu/ á dobrym łáskę zásłużoną oddáiąc: reliquit enim defensorem domus contra inimicos, & amicis reddentem gratiam. *ibid.* W tákim żywoćie do żywotá/ wiele że nie rzekę wszytkiego niedo-

niedostáie. Czy snadź przy Synu y ná Cnote miał oko? bárzo dobrze przy prawdźie Chrześciáńskiey. Beati mortui, qui in Domino moriuntur. A modo iam dicit ſpiritus, vt requieſcant à laboribus ſuis. Opera enim illorum ſequuntur illos. *Apoc:* 14. Tá iest Żywotnia Cnot świętych Kompánia/ przez ktorą vmárli Bogá/ y odpoczynek od fátyg swoich w Żywoćie wiecznym máią. Y tu zmierzáły wszytkie Wielmożnego/ pobożney pámięci Páná/ zeszłego Jego M. Páná Janá Zebrzydowskiego/ Miecznika Koronnego zamysły/ ten cel spraw iego/ ták żyć/ iákoby był nietylko między śmiertelnemi przez Zacne Płći oboiey potomstwo/ ále też y między nieśmiertelnemi przez własne Cnoty mogł NIE WSZYTEK vmieráć. Swiątobliwa záiste y żywotnia Jmpreza. Według ktorey ábym go sławie nieśmiertelney przypomniał/ przy tym żálobnym Wożie záwołány stánąłem. Pozwolisz żáłosna Czerni/ y wszytko zacne koło przytomnych cokolwiek bez vtesknienia sámym zeszłego Cnotom czásu/ dasz mowie prostey łáskáwe vcho/ á ia Y dla Cnoty.

I.

Zbior Cnot pobożnego Kátholiká,

2.

Rádę wzbierániu Cnot wſpániáłą dobrego Pólityká, w nieswykłego Imienia Rádwancżyku pokáżę: W Jmię Páńſkie.

CZĘSC I.

Cnot nierozdźielna Kompánia.

hocby nas iáſna bez Kommentu/ y pewna bez wſzelkiego dowodu/ prawdá Jana ś. nie niewoliła/ ſáme nie tylko Doktorow świetych wyroki Chrześcijáńſkiego/ ale też y mędrſzych Pogan zdánia rozumnego Człowieká/ náchylićby do tego wyſtárczyły/ áby to przyznał Cnoćie/ że śiroctwá nie znáiąc/ w towárzyſtwie ſie kocha.

Cnotá w Towárzyſtwie.

Pieknie to Akádemik z Neoterykow ieden opiſał/ gdy Czwártak w Táiemnice bogátſzy niżli Pythágoreyſki/ cztery one z Fráncymeru Wielmożney CNOTY poważne towárzyſzki/ Roſtropność/ Wſtrzymięźliwość/ Męſtwo y Spráwiedli-

wiedliwośći w tákim związku vkazał/ iákiegoby áni miecz Alexándra Wielkiego rozćiąć niezdołał/ áni ręká Gordyiſká lepiey związáć vmiáłá. Grypiſma iego tákie.

Nierozdźielnym.

Nymphæ Virgineæ decus Coronæ,
Bis binæ ſumus, orbis inquilinæ,
Regum gloria, dignitas Sophorum,
Nexu plus adamantino ſuauis
Nos coniungit Amor, malis nefandis
Quem non ſoluit Erynnis, aut iniqua
Rumpit Mors. Vbi Virginum vel vna;
Bis binæ ſumus: abſumus quaternæ,
Præſto non vbi Virginum vel vna.

Y dorzeczy; bo Omnes Virtutes ſibi ita cohærent (wedlug náuki Hieronyma ś. in epiſt.) vt qui vna caruerit omnibus careat. Zkąd/ iáko náucza Grzegorz ś. Nec Prudentia vera eſt, quæ iuſta & temperans non eſt, nec Temperantia perfecta, quæ fortis, iuſta & prudens non eſt: nec Fortitudo integra quæ prudens, fortis, temperans non eſt, &c. Toż zdánie y Pogáńſtwá mędrſzego. Virtutem ſi vnam amiſeris, (etſi amitti non poteſt Virtus) ſed ſi vnam confeſſus fueris te non habere, nullam te eſſe habiturum, twierdźi

Cic: z Tuscul. y Cõmentator sup: 6. Ethic. Non e-
xistente pyta / Tẽperantia, qualiter esset Iustitia?

A co do Cnot morálnych. Wielka wpraw-
dzie iest o ich zwiąsku w Szkołách przedzieyszych
rozumienia rożnicá / wystárczyć iednák y vspoko-
ić może vważny o tym Dekret Doktorá subtelne-
go / ktorym osądził że żaden z ludzi nie może bydź
simpliciter moralis, sine omnibus Virtutibus mo-
3 sentēt. dist. 36. qu: 1. ralibus, sicut non potest esse perfectè sentiens sim
pliciter sine omnibus sensibus. Jáko iest vło-
mnym w zmysłách kto z pięci iednego nie ma / ták
tenże defekt ćierpi y w Cnotách / komu do czte-
rech iedney dobieráć przydźie. Ináczey / iáko mo-
że człowiek widźieć doskonále / niesłysząc by na-
mnieyszego dźwieku / ták może względem iedney
morálney cnoty / kto bydź simpliciter temperatus,
& quantum ad quemcunq; habitum Temperan-
tiæ, lubo nie będźie fortis, gdyż te y one / według
vbi sup. tegoż Doktorá / są partiales doskonáłośći ludzkie.

Co zás do Cnot tych zwiąsku z Theologiczne-
mi. dla tego sie bratáią / áby v Bogá zysk y wysłu-
ge miáły / gdyż Charitas podobna Krolowey He-
sterze / wspieráiąc sie ná Wierze y Nádźiei / ile iest
principium actus meritorij, spráwuie / że y Mo-
rálne przy niey / wdźięczne bywáią Bogu.

A to ieſt/ dla czego Jan ś. zbior Cnot świętych/ kupą ſpraw czułym ſłowem wyráził/ Opera: y iáko o kupie wielkiey/ w liczbie wielkiey/ powiedźiał/ ſequuntur: áby vpewnił/ że kto prawdźiwie Cnoty iedney nábedźie/ wſzytkich záraz Kompánią mieć bedźie/ Opera enim illorum ſequuntur illos.

Wielmożny IAN Zebrzydowſki/ Miecznik Koronny/ byłli kiedy bez Zacney Kompániey? Nie był/ wſzyſcy to rzec muśiemy. Vrodźił ſię/ wnet oboiá Jáſnie Wielmożnych Rodźicow Fámilia/ Zebrzydowſcy/ y Herbułtowie w Kompánią go wźięli. Podraſtáć począł: Dozorcy Páládźinego y Marſowego ćwiczenia/ z vſługuiących Kompánią ſtáneli. W wieku zupełnym Marſowie Polſcy y ná plác Marſow wychodzącego/ y ná Pálac Páńſki wchodzącego pilnowáli. Stánowił fædera ſtanu ś. Małżeńſkiego: Domy Jáſnie Wielmożne Jch MM. PP. Lubomirſkich wprzod/ á potym Jch MM. PP. Wárſzyckich Kompániey mu w Zwiąſku ś. pomogły. Poſzedł ku Zachodowi: śmierć ſzańce ſwoie pod zdrowiem iego kopie: pełno pośiłkow iuż Ciału/ iuż Duſzy iego życzliwie zgotowánych. Zchodźi z świátá: iuż mu śmierć Miecz Koronny wydárłá/

Zeßłego Kompánia.

dárłá/ y ſwoy w nim vtopilá: czy y tu Kompánia? Jeſteś przezacna Czerni w tey Zacney przytomnych áż do grobu zeſzłemu życzliwych przyiáciol/ Bogomodlcow/ y inſzey Kompániey/ ktorzy máiąc do Czáſu inducie Zywotá/ zá zmárłym oto/ gdy go Tyranká w Tryumphie ſwoim wiedźie płaczliwie łkáiąc idą. Wrzući go śmierć do grobu/ ſnadź tám iuż ſam zoſtánie/ y duſzá iego bez Kompániey w nieznáiomy kray zaydźie? nie bez Kompániey: Cnot świetych kupá/ ktorą przez wiek ſwoy wſzytek zbierał/ w wieczność go zaprowádźi/ bo iáko w Pánu żył/ ták też w Pánu z ſzedł z świátá. Záraz z pieluch ták ſławá
Sap. 8. twierdźi ſtátecznie/ wrodzoną chęcią/ Puer ingeniosus, ſortitus animam bonam, iáko drugi Sálomon/ z Cnotami wźiął znáiomość. W kwiećie młodośći/ zrowárzyſzył ſie z nimi/ ták wyświadczacie/ ktorzyśćie życia iego wiádomi. W doyźrzáłym wieku/ że wſzytkie miał w Záćiągu pod ſwym Rádwánem/ widźieliśćie oczywiśći świádkowie/ ktorzy ſławićie znáczne iego Tryumphy zpodánych wielu do złego okázyey w Namiotách oſobliwie y noclegách rycerſkich. Wiele y inſzych Cnot wſpominacie y w Kátálogu macie/ ktorych mnie czytáć czás niedopuſcza/ częścią prze-

przeto/ że iego sprawiedliwość w Sądách Grody y Trybunały/ szczerość w Wotách Seymiki y walne Seymy: Zyczliwość w rádách Przyiáciele/ Sąśiedzi: Hoyność w iáłmużnách/ Klasztory y Szpitale. y insze inszy iásnie y dawno sławią. Częścią też przeto/ że dosyć iedne y drugą wspomnieć z tey Kompániey/ ktora sie dźielić swym sposobem nieumie. lecz y tu sposobu mowy trzebá.

Jest w Domu Wászym Jásnie Wielmożnym ZEBRZYDOWSCY impreza/ ktora ná złotym iáko godna metalu/ Senator wielki/ Jásnie Wielmożny Mikołay Zebrzydowski/ Woiewodá Krakowski/ Wam dźiedźicznym/ á Kálwáryiskiey oney Káwáleryey/ Bráctwu Michálá ś. tytułem Fundatorskim zostáwił/ táka.

Odrysowano Ołtarz ksztáłtem Kośćielnemu podobny/ dano do Ołtarza Antepedium/ ktorego śrzodek Krzyż Káwálerski trzyma/ po końcách obrázy dwu osob w białogłowskim vbierze; z ktorych iedná pilnie w źwierćiadło wgląda/ druga coś z ręku ná źiemię śieie. Na Ołtarzu w iásnych promieniách Kielich/ z ktorego w poły Hostya widźieć. Lemmata przy tym: ieden około Kielichá/ ILLE SE MIHI z iedney; EGO ME ILLI

Zebrzydowskich imprezá.

zdru-

z drugiey strony: Ná mieyscu fránzle v Antepedium, drugi; INGENIO, DEXTRA, OPIBVS. Trzeci po kráiách Metalá pod wierzchem táki: D. O. QVI CREAVIT, z lewey; R. P. QVÆ GENVIT z práwey strony przydano.

Ritrat Cnot zeszłego. Wiele wielkich rzeczy myśl Zebrzydowská w tey impreżie záwárłá/ y pieknym bárzo kunsztem domysłowi podáłá. W czym ieśli káżdemu Bádáczem y tłumáczem bydź pozwolono/ niech y mnie wolno bedźie/ przednieysze Cnoty zeszłego Páná symbolicè wystáwic. Cnoty przednieysze/ Theologiczne rozumieć chce/ z ktorych Wiáre w porządku pierwszą w Obráźie Pánny z Zwierciádłem/ Nádźieie w obráźie drugiey coś z reku puszczáiącey/ Miłość w Symbolum Sákrámentalnym ná Ołtarzu/ vważam; y záraz ich czoło/ stroy y popis máluie y stosuie. A naprzod;

¶ I.

Czoło Kompániey Cnot Páná zeszłego/ z Czołá Imprezy znácze.

Wiárá ná Czele kompániey. WIARE ná czele stáwić/ nic inszego nie iest/ tylko Wiáre święta iáwnie gdźie trzebá wyznáć/ gdyż corde creditur ad iuſtitiam, ore autem confeſsio fit ad ſalutem *Rom:* 10. Kto tákim sposobem Bogá miedzy ludźmi vczći/ odnieśie wielką

chwałe.

chwale. Qui me confessus fuerit coram hominibus confitebor & ego eum coram Patre meo.

Tákie Czoło miáłá tá Cnotá Boska v zeszłego Miecznika Koronnego/ gdy ten Pan Kátholicki/ iáko intellect páśł vważániem/ ták iezyk rozmową o rzeczách Wiáry ś. rad często bárzo słodził. Wie y prawdą ściśniony przyznáć muśi/ ktokolwiek był w domu Nieboszczykowskim Kátholik lub Dissident. V Kátholikow/ ábo mądrze pytáiąc/ ábo vważnie odpowiádáiąc/ y niektorych dowcipnie zágádywáiąc Disputátorá odnośił dobrego słuszny tytuł. Dissydentowi/ Arryáninowi/ lub Kálwiniśćie/ o iákich w tym tu kráiu nietrudno/ fundámentá nietylko Wiáry swoiey prawdziwe vkázuiąc/ ále też y słabe przećiwnych sekt wywodząc y obaláiąc/ dobrym Kontrowertystą/ á bez contemptu osob/ y słow vrażáiących/ co trudno w tákowym poiedynku/ vmiał sie záwsze stáwić. Twierdzę czegom sie sam násłuchał/ y doświádczył.

NADZIEI tákże ná czele mieysce dawa kto támnie vfa/ że przez nie czego prágnie otrzyma. Quâ quis ad id quod credit, se peruenturum præsumit. Znáki Augustyná ś. de Ciuitat: Dei. A iáko sie tá Cnota święta sádzi/ ták sie widzieć

Nádzieiána Czele.

widzieć da przy tákiey rzeczy/ ktora według Doktorow ma cztery te kondycye: Bonum, arduum, futurum, possibile: lubo to táka rzecz bedźie sam kres ostatni/ lubo śrzodek do niego. Przy takiey rzeczy Job on cierpliwy nádzieie swą pokazał/ kiedy o Bogu mowił: Etiamsi occiderit me, in ipso sperabo. cap: 13. Mowi sperabo, otoż nádźieiá. iego. tkniesz rzeczy ktorey sie spodziewa? in ipso sperabo: Bog iego Dobro wieczne. tkniesz trudnosci tey rzeczy? etiamsi occiderit me: y śmierć mie nieodráźi. tkniesz czásu? sperabo, choć nierychło otrzymam. tkniesz podobieństwá? in ipso sperabo, ktory zábiwszy ożywić znowu może. pátrzcie iáka nádźieiá. Nádźieiey tey Jobowey/ podobna Nádźieiá Zebrzydowskiego IANA.

Náwiedzaiacym y pytáiacym o zdrowie zwyczay miał odpowiadac: *Leżac mam się dobrze.* Pytałem ia raz przy rozmowie Duchowney/ coby chciał przez swoie *leżac mam się dobrze*, rozumiec? áż chory; Wiedz Oycze mowi/ że mie Bog przez wszytkie láta w szczesciu nakształt Wiencá roznego kwiecia przeplecionym wychował/ bo káżdą pociechę moie/ predko w smutek iáki przemieniał/ y wnet zaś wszelkie kłopoty weselem nowym y pociechą nieomylną nagradzał: Teraz (záchawszy

Nádźieia Janá Zebrzydowskiego.

chawszy sie w tey woli Pańskiey/ ktora mie w szczęściu/ ábym sie był nie pośliznał trzymáłá vtrapieniem/ á w nieszczęściu ábym był nieustawał/ pociechy pewney Nádzieia posiłá) gdy widzę że mie chce śmierci nátym łożku iuż oddáć/ poddawam wolą moie pod Dekret/ y mam nádzieie że mi da śmierć szczęśliwą po długim vciśnieniu/ záczym nie lża mi mowić/ *leżąc ták mam się dobrze.* Ten sens był słow iego świątobliwych/ w ktorych czy nádzieia iego/ nádziei Jobowey nie podobna? Job w vtrapieniu/ IAN nász w chorobie długiey: Job ma nádzieie w Bogu/ IAN ma nádzieie w Bogu: Job mowi/ etiamsi occiderit me, IAN mowi choc iuż z łożá nie wstánę: obu głos ieden/ ieden finał/ Sperabo. O iáka to Nádzieiá!

Vtrapiony więzień/ kiedy Dekret śmierci od Sędziego przeciw sobie vsłyszy/ tym sie zwykł kontentowáć/ ieśli śmierć ktoraby lżeysza abo poczciwsza byłá vprośić sobie może: Tá pociechą y nászego śmierci Więźnia zeszłego/ ktory przyiąwszy Dekret nieuchronnego rázu śmierci / od Bogá ná sie/ miał te nádzieie/ y tym sie kontentował/ że miał vmrzeć śmiercią/ ktora iest prætiosa in conspectu Domini. Czy nie godna z rzędniego táka Nádzieiá czołá?

Miłość przodku ie. Lecz y MIŁOSCI zrzodłu zasług wszelákich/ przed wszytkiemi ták Morálnemi/ iáko Theologicznemi/ Apostoł pierwsze mieysce náznáczył/ kiedy rzekł: Maior horum Charitas. A Chrystus Pan/ ile sie Bogá tyka/ v wszytkich in toto corde, in tota anima, *etc.* Stánowisko iey náznaczył/ á ile bliźniego śiega/ rowny iey dźiał z káżdym przysądźił/ Diliges proximum sicut te ipsum. Wielka prærogátywá!

Wielmożny nász VMARLY, vśiłował wiem pewnie dáć tey Cnocie v śiebie co nacelniey sze mieysce/ lecz iáko tego dokazał/ w ten czás świát vpewni sie nalepiey/ gdy laus erit vnicuiq; à Deo, gdy mu Bog płáćić zá miłosc ku sobie hoynie będźie. Miłość ku bliźnim/ kto doznał niechay stawi. A zámilczyli SLAWA, samá potrzebá Męża tákiego/ lubo w Publikách Koronnych/ lubo w Prywatách domowych kiedyżkolwiek á z żalem dobrych wspomni.

Amázonki Boskie. Trzy oto Amázonki/ zwyćięskwy sławna WIARA/ Hæc est Victoria quæ vincit mundum fides nostra; NADZIEIA ktora dostawa placu/ non confundit, świádectwem Apostolskim y MILOSC nieustrászona/ Charitas non excidit, są czołem piekney Kompániey Cnot

świetych Miecznika Krolego zeszlego. Lecz że każda á zwłaszczá Woyskowa Kompánia w swym stroiu stawáć zwykłá; Coli zá

¶ 2

Stroy Kompániey ták Zacney? Czy táki/ iákiego modeluß Impreżá pokázáłá? Jeżeli względem ßáty? nic nowego w Imprezie/ iáko wßedzie/ ták y v niey po białogłowsku Cnoty. Jeżeli względem noßenia ręcznego/ bez ktorego płeć biała politycznieyßa nie stąpić/ zwłaßczá w publice/ zá zwyczay sobie wźiełá/ coś iuż nowego bacze. Pátrze ná Wiáre/ áż tá gdźie indźiey Krucyfix z twarzą zákrytą/ á tu źwierćiádło z otwártym okiem trzyma. Nádźieiá: gdźie indźiey kotwice w ręku máiąc/ chwali sie: Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Domino SPEM meam: v Zebrzydowskich bez kotwice coś śieie. Miłość v inßych nie wstydzi sie zá stroy swoy/ á tu sie pod Symbola Sákrámentálne skryla. Coli to zá stroy nowy? Zda sie/ lecz nie iest nowy.

Służy VVIERZE świetey Zwierćiádło/ przy białogłowskiey sukni/ bo/ ile bacze/ y v płci białey/ y v tey Cnoty Zwierciádło iest naczyniem ukochanym/ przyiaćielem ktorego rádą stroią sie/ Stroy Wiáry 8.

y iego pochwałe y nagane mile bárzo przyimuią/ towárzyszem domowym/ ktorego śie w żadney rzeczy nie chronią/ Sekretarzem vfałym/ ktoremu wszytkiego powierzáć śie nie obawiaią. Do tego widzę/ że iáko płci białey/ ták y tey Cnoćie/ y Nátura/ y Rzemiesło Zwierćiádłá wystáwiły.

Ma płeć biała od przyrodzenia zá Zwierćiádło Element wody/ y kamienie iakieś iako Zwierćiádłá przezroczyste.

O wodách Virgil. ---- nuper me in littore vidi,
Cum placidum ventis staret mare.

A Seneca lib: 1. quæst. Natur. cap: 17. twierdźi/ że kiedyby nie w wodźie/ nigdy bysmy twarzy słoneczney co zacz iest/ nie widźieli.

O kámieniách czytam v Pliniusza lib: 36. c. 22. Z iákich snadź Domitianus miał ganek zbudowány dla przechadzki bespieczney przećiw Coniuratom ná zdrowie swoie/ aby był widźieć mogł zewsząd co śie przy nim stać mogło. Sueton. etym.

Zwierćiádło. Ma y VV I A R A tákież dla śiebie instrumentá. Od nátury naprzod/ ma wszytkie kreátury

Od Nátury. inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt conspiciuntur. Rom: 1. 20. á miedzy tymi naosobliwsze Nátura nasza ludzka iako woda/ gdyż omnes quasi aquæ dilabimur 2 Reg: 14. Aqua populi sunt. A-

poca

poc: cap: 17. Chceß widźieć Słońce Spráwiedliwośći zaćmione? pátrz w Náturę człowieczą/ iák w Zwierćiedle obaczyß/ á ono VERBVM CARO FACTVM EST. Chceß widźieć wyiáśnione? támże apparuit benignitas & humanitas Saluatoris noſtri Dei Tit: 3. 4. Ma y ab Arte, Piſmo/ á to mi; prácą dowćipową nabyte/ iuż od Bogá podáne. Naoſobliwße to drugie/ ktore czytáiąc/ Videmus nunc per ſpeculum, *etc.* 1Cor: 13. 12. gdyż/ Scriptura ſacra (według Grzegorzá ś. in Moral) mentis oculis quaſi ſpeculum quoddam opponitur, vbi interna facies noſtra videatur: ibi enim fæda, ibi pulchra noſtra conſpicimus ibi ſentimus quantùm proficimus, quantumué à profectu longè diſtamus. *Ab arte*

W ktorzli z tych wglądáłá Páná zeßłego WIARA? w oboie/ lecz przednieyßym ſpoſobem w Zwierćiádło Piſmá ś.

Zoſtáwił zeßły Biblią świętą/ ktorą od deſki (iáko mowią) do deſki przebieżawßy/ gdźiekolwiek ſmák vczuł/ mieyſcá wßytkie kniżką podwiodł/ y znák ſobie vczynił. Czy dla allegowánia mieyſc przećiw diſsidentom o Wierze? nietylko/ ale y dla tego/ aby pokazał gdźie ſie ſam widźiał/ y iáko ſie dla oczu Boſkich przy tym Zwierćiedle

ćiedle

ćiedle ſtroił. Czymul/ iáko go vczył Doktor Kośćiołá iego Hieronym ś. in epiſt: ad Damaſum. Vtere mowi ten Swiety/ lectione diuina vice ſpeculi, fœda corrigendo, pulchra conſeruando, & pulchriora faciendo, y ták ná wzor Imprezy Oycá ſwoiego dał Wierze ſwey Zwierciadło/ y pieknie y przyſtoynie.

Nádźieiá śieie.

NADZIEIA coś rozśiewa. Czemuli to Zebrzydowſcy Zeglarkę ná Kmiotkę przeſtroili? czemu nádźieiey wźieli kotwice/ źiárná iey iákieś dáli/ y śiać ie roſkazáli? Czy rozumieią/ że Nádźieiá goſpodáruie ná morzu y ziemi? Nie od rzeczy. Czy chcą pokazáć że ieſt potrzebna y w ſcześćiu y w nieſzcześćiu? Zbá wiernie/ w nawálnośćiách morſkich nieſzcześćie/ w śierbie rolniczey/ ſzcześliwość vważaiąc. Ieſli ná moie zdánie przyidźie/ powiem ia/ że Ian KMiT. Nádźieię pracowitą mieć chćieli. Nádźieiá przy kotwicy żeglárſka/ ále z próżnowániem/ bo okręt záſtánawia wśrod morzá/ y Zeglarzowi ſpoczynek lub o w ſtráchu przynośi: Nádźieiá przy ziárnách goſpodarſka/ lecz prácowita/ bo y pot z czołá toczy/ y śiły rolnicze fátyguie. Potrzeba po Zebrzydowſkich? Omnes ij in manibus ſuis ſperauerunt, & vnuſquiſq; in arte ſua ſapiens eſt: ſine his omni

bus

bus nō ædificatur Ciuitas, rzec muſze z Medrcem Eccl: 38. W reku oraczá nádźieiá goſpodárſka/ w reku Janow/ Mikołáiow/ Floryánow/ &c. &c. rycerſkich/prácowitych Nádźieiá Oyczyzny krzewiłá ſie chwalebnie. Czytaycie Hiſtorye.

O żniwie twoim w támtym Zywoćie dobra nádźieiá zeſzły náſz IANIE, bo źiarnká twoie/ ktoreś tu prácowita reka rozśiewał/ ná roley y Kośćielney y Polityczney w żniwo wyroſła wielkie/ ták nas vpewnił Duch ś. powiedźiawſzy/ qui operatur terram ſuam, ſatiabitur panibus. Pro: 12.

Stroy MIŁOSCI poznaymy: lecz niemáſz go w impreźie. Niemáſz wprawdźie wyráźnie/ ále ieſt w taiemnicy domyſłowi podány. boć y to kolor dowćipowi ludzkiemu/ przez námienienie dáć oſtátek ná domyſł. Poyźrzyćieſz ná impreze: Miłośći iákili tám znák bedźie? Kielich z Hoſtya. Czemuż táki? Kielich táiemnice y Sakrámentu naświetſzego/ y Meki Páńſkiey iuż dobrze wiemy/ znáczy. Wiec y to wiemy/ że ná wietſza Miłość w tym oboygu ku nam Zbáwićiel náſz pokazał. Pytam daley: W iákimże ſtroiu przy tákim Kielichu Miłość nam ſwoie ſtáwił? W ſtroiu záprawde nieſtroynym/ y z noſzeniē w reku niepoczeſnym. tkniesz tey miłośći iego/ ktora ma ku człowieko- Symbolum miłośći

nieko-

nikowi: bez zwierzchniey ią ſuknie/ á z miednią w reku y z nalewką wody do nog ſie ſchyláiącą/ w Wieczerniku vkazał. tknieß oney ktora ku Bogu Oycu: nága/ á z powrozem ná reku v ſłupá ná Ratußu ſtánelá. Stoſuymyż: Nápiſał nam Piotr ś. Christus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. 1. Petri 2. Jeżeliż tedy mamy iść zá ßládem w Męce iego naświetßey wytropionym/ toć rzecz ieſt ſłußna/ ábyſmy ſie miłością náßą/miłości iego ſtoſowáli y one kßtałtem iego ſtroili. Owoż w podobnym ſtroiu Miłość oboiá Vmárłego náßego. Wielom/ y owßem wßytkim potrzebuiącym/ z vymą fortun y wczáſow/ z odwagą náwet zdrowia kredenſowáć/ Miłości iego ku bliźniemu/ codźienne dźiełá były. z iednego ſądźćie wßytkie. Márßałkiem był Pan zeßły Trybunału głownego Koronnego/ ktory limitowáć do czáſu záráza Powietrzna Piotrkowſka przymuśiłá. Termin limitácyey doßedł/ przybył Márßałek/ y ználazł niedokończą teßcze Powietrze vzdrowione/ przybyli y inßy/ z ktorych iedni dáley limitowáć rádźili/drudzy/ á zwłaßczá vbożßy/ y vtrapienßy dla Bogá o ſądy/ á płácżliwie proſili. Coż tu czyni Márßałek: Przećiw bo-
iaźni

káźni niebespieczeństwá/ stawił Miłość bliźniego/ y przemogł. Do miásta w iáchał/ trupy tu y owo-dźie snadź podrzucone pozbieráć y grześć kazał/ wszedł na Ratusz/ Sąd záczął. Chcecie skutku miłości? Zarázá vstáłá/ skoro on sądźić począł/ cudownym mowić mogę fáworē odważną/ Cno te niebo pochwalić chćiało. Miłośći iego ku Bogu/ Kápy pokutne z disciplinámi w ręku/ stroy miły Niebu/ ná Kálwáriey często/ w Káplicy Compassionis Krákowskiey Fránciszkáńskiey zá zdrowia/ káżdorocznie/ w Marcowe (iáko zo-wiecie) Piątki/ znáki miłośći iego widźieliśćie/ y sławićie Domowi/ á ia zamykam: Pięknie/ y k rzeczy Cnot swoich Czoło wystroił zmárły Jan Zebrzydowski/ ná

¶ 3.

Popis Kompániey Cnot swych wszystkich przy śmierći. A ten iáki?

Nádszedł czás zeszcia z świátá/ dźień 6 Wrze-śniá teráźnieyszego/ ktorego z stánowiska tey do-czesności/ do Obozu Wieczności wychodźić/ y z swym Rádwánem stáwić y popisáć się przed Trybunałem pártykulárnym Sądu Boskiego/ Mie-cznikowi Koronnemu kazano. Już schodźiła czwarta z południa tegoż dniá/ ná pulzegárzu po- Godźiná śmierći Zebrzydowskiego

[illegible]rwym godźinę/ na ktorą terminn przypadał cho[illegible] spráwowáć śie/ iáko śie w CIĄGNIENIV swoim przez wiek cáły do Obozu záchował/ y iáko Woysko spraw swoich pod Rádwanem prowádźił. O Boże iáko to ślifki termin! gdźie RAZ wygráć/ abo RAZ ftráćić/

A ten RAZ Wiecznośćią płáćić/ iáko ieden vważał. Coż tu poczniesz? ábo iáko śie stáwisz o IANIE nász schorzáły? Kompánia spraw twoich przeglądáć będą/ nie Czelne towárzystwo braku y nagány nie vydźie/ o iáka trudność ná ćie! Już ći też Mándat śmierći w ręce oddano/ iuż spráwy przywołano/ iuż stawasz/ gdźie áreszt żaden nie idźie/ áppellowáć też trudno/ oprocz żeby sam Sędźia od śiebie spráwiedliwego/ do śiebie Miłośiernego dopuśćił: stawasz in foro competenti, coram Iudice competenti, gdźie oskárżony ô Crimen læsæ diuinæ Maiestatis, według Státutu Przykazánia Bożego directè powinien odpowiádáć. Tám káżdy sam przećiw sobie Aktorem/ Obżałowánym/ y oraz Instygatorem będźie/ tám iáko Sędźia vltimæ instantiæ osądźi/ ćierpieć ná wieki przyidźie. Szczęśliwy kto Euadet. Jákoż śie tam wzoy stáwisz?

Niefrasuy śie życzliwa troskliwośći/ niefrá-
suy:

ſuy: Jan Zebrzydowſki iako wſzędzie y záwſze/ ták y w śmierci ſobie podobnym ſtánie. Co do ſumnienia w CIAGNIENIV iego z świátá/ áczkolwiek nie tego tu kolá rzecz ſłucháć tego/ ále onego ná Sądzie generálnym przyſzłego/ námienie iednák/ co ſie mnie/ Badáczowi ſumnienia iego námienić o tym godzi. Przypadł mu termin śmierci práwie tempore acceptabili & ſalutis, pod czás Jubileuſzu wſzytkie° świátá Wiernym/ od Vrbana VIII. P.P. pozwolonego/ gdy mogł zbáwiennie káżdy grzeſzny/ z Dawidem záżyć Beneficium Iuris y appellowáć od Trybunału ſpráwiedliwośći Boſkiey/ Non intres in iudicium cũ ſeruo tuo Domine, quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens. do Aſylum Miłośierdzia iego; Sed ſecundum multitudinem miſerationum tuarum, dele iniquitatem meam. Záżywa łáſki tey táki ſchorzáły Zebrzydowſki/ y nietylko ſie iedna przez Spowiedź z Bogiem/ według kondycyey wſzytkich podánych od Kośćiołá ś. nietylko z Skárbnice záſług Chryſtuſá Páná y Swiętych iego/ mocą Jubileuſzu otworzoney/ wypłaca reſzty ſwoie/ ściśley ſpráwiedliwośći/ áie też iáko Záchariaſz iáki/ [illegible] Duchownych/ y Dyſſ[illegible]

Przygotowánie ná śmierć zeſzłego Páná,

Pſ. 142.

Pſ. 50.

dzonych ieśliby byli/ áby ich quietowal/ y áby sam qwietowany przed Bogá śmiele poszedl. poszedl/ y vsam vslyszal Dekret. Nemo te condemnauit, &c, nec ego te condemnabo, Ioan: 8.10.

Wiáry S. Professio.
Co do popisu iego: VVIARE pieknie popisal/ gdy iey Professionem publicam, wedlug Ritualu Kośćiola Rzymskiego/ przy wielu rożnych ludzi/ tego dniá z ráná/ ktorego o Nieszporze z świátem sie rozstal/ osobliwym nabożeństwem y żarliwośćia/ schorzály/ w reku J. M. X. Samuelá Káliny/ I.V. Doktorá/ Archidyakoná Sandeckiego/ Nowo Korczynskiego Proboszczá/ Pásterzá ná ten czás swego/ vczynil

NADZIEIE po niey záraz wystáwil bárzo pieknie/ gdy po wyznániu Wiáry/ przytomne ná ten czás/ Wielmożna Jey Mość Pánia Anne z Zebrzydowic Goluchowska/ Stezycka/ Wislicka/ &c. Stárośćina/ Corke swoie/ y Jey Mość P. Therese z Lubienca Smogulecka/ Siestrzenice/ w rzewliwym placzu oslabione/ Przyiacioly y Czeladź smutna żegnaiac/ Bogu vfác nauczyl. y gdy niedlugo potym/ powiodszy oczy po nas Duchownych/ termin nádzieie swoiey opowiádáiac/ Nádźiei imminet hora, w niebo wzdycháiac/ á do mnie sámá żywa, nego iuuate Pater, glosem od wszytkich wyrozumialym

miálym/ twarz nie do boiázni trwożliwey/ lecz do nabożeństwá poważnego złożywszy/ rzekł. Nie wszyscy podobno myśl schodzącego wyrozumieli z tych słow / mogę ia bydź tłumáczem. Po ostátnim/ przy generalney Spowiedźi/ rozgrzeszeniu/ y Kommuniey Przenaświetszey/ pokázuiąc Pan zeszły/ z iaką nádźieią chćiał z świátá schodźić/ z Stáruszkiem świętym/ Jan Zebrzydowski lat 58. nabożnym y rzetelnym głosem ták sie vmawiał z Bogiem. Nunc dimittis seruum tuum Domine, &c. áż do końcá słow Symeonowych. Vćichł trochę/ y wnetże/ abym ná godźinę ostátnią czuiącego nieodstępował żarliwie prośić począł/ á to/ żebym mu w nádźiey iego Kátholickich posiłkow pod czás śmierci dodawał. Otoż gdy krotko przed swym skonániem imminet hora, á potym iuuate Pater mowił/ z tey okoliczności że do mnie mowił/ łácno sie domyślić że tego chćiał/ o co mie przed tym prośił. y miał czego po mnie żądał/ áż do wytchnienia Duchá. W ktorym punkcie/ przy inszych Kátholickich rátunkách/ gdym mu hasło ono Chrześćiáńskie/ naysłodsze Imie IEZVS przypomniał/ áby iego wzywániem nádźieię swoiey podpárł/ iuż práwie tchem ostátnim/ twarzą iednák wesołą/ cáłe zo wyrzec niemogąc/

poio-

połowicę słowá námienił áby wszyscy z nim to Jmie wyználi. Wyználiśmy nabożnie przyklęknąwszy/ wyznał y on sam warg iuż tylko ruszániem/ y zaraz záwárł mowę/ áby w słodkości Imienia tego ná Sąd Boży stáwił nádzieie swoie.

MIŁOSC ostátnie pokazał/ przy bánkiecie stołu świętego/ iednocząc się z Chrystusem / według onego/ Qui manducat meam Carnem, &c. in me manet, & ego in eo. Ioh: 6. Miłość ku bliźnim; gdy táką nieprzytomnym áffektem oświádczył/ iáką przytomnym oddał. Wi... nie przytomnymi przodkowáliście w pámięci Miłości schodzącego Synowie y Synowe lochane Wnuczętá pożądáne: wspomniał was ná godzinę przed śmiercią. Przodkowałeś y Ty Wielmożny M. P. Stárosto Stezycki y Wielicki/ Abrahámie Głuchowski. Miejscá odległość wszytkim Wam/ wiádomości opoźnienie niektorym/ niektorym Seymowa Publiká/ obecność schodzącego odięłá/ ále Miłości wziąć niemogłá. A że Synom Wielmożnym/ Synowym y Wnuczętom Przezacnym dáne błogosławieństwo / pomnoży Bog samże pomnoży y to ktore Mężowi swemu przytomna Corká spełnę z sobą odniesie/ vfam/ y y tym zámykam Popis Cnot iego/ zbáwienny/ bo

Miłość Statecżná

zgodny

zgodny z wolą Boską/ y z náuką Kośćiolá prá-wdźiwego.

Piekne czolo/ przystoyny Stroy/ chwalebny Popis Cnot przednieyszych Janá Zebrzydowskiego z Imprezy pokazalem/ Zacności Kompániey wszytkiey sami sie dopytaćie/ y podaćie to slawie/ że y od grobu ma swoie Cnot wielu Kompánią zmárly Miecznik Koronny/ ktorą okryty Rádwą w Niebo sáme prowádźi. Lecz iáką rádą zebrał te kupe świetą/ widźieć ieszcze potrzebá.

CZĘSC II.
Rádá wzbierániu Cnot wspániáła.

Ażdemu wprawdźie/ kto zginąć w sámym Wieczności brzegu niechce/ potrzebna iest Cnotść. Kompánia/ gdyż ci tylko Beati mortui qui in Domino moriuntur, przeto że opera illorum sequuntur illos; nie káżdemu iednák wszytkie sposoby zbieránia ich należą. Może Plebeiusz y Panie/ przez Scire, Vel-

LE, y POSSE, Cnoty szukáć zbáwiennie / tych bowszech rzeczy / Cnotá do swey doskonałośći / według Philosophá 2. Ethic. potrzebuie: lecz nie rowne są sposoby ich możnośći. Vmiałby / y chćiałby nie ieden z gminu Herezyą potępić / y Wiáry ś. bronić / lecz w możnośći vpada. Kiedy chce / vmie / pewnie y może / kogo Bog Oyczyznie zdolnym Atlátem / y Kośćiołowi mocnym filarem podał / áby przez mądre Scire, życzliwe Velle, y przez skuteczne Posse, Niebo Oyczyste dźwigał / y Syonu chylącego sie wspierał. Moc táka / szczegulną z Niebá prærogátywą / Szláchćicowi iest dána.

Sempronius Consul Rzymski / niedáleko Jowiszá Stánowniczego (Iouem statorem) stárzy zwáli) ktorego Romulus w Rzymskim Capitolium báłwan zostáwił / laskę mu w rękę dawszy / áby nowy świát Rzymski wspierał; wystáwić kazał Wulkáná / Kowalá Niebieszczan swoich / przerabiáiącego berło Jowiszowe ná mnieysze insignia, iuż ná Troyząb Neptunow / iuż ná máczugę Herkulesową / ná buláwę Marsową / ná palcat Merkuryuszow / iuż ná insze / y przydał lemma: Et Vos fulciunto.

Liuius Dec: 1. lib: 1

Własny to Obraz y Opis / godnośći y rády

przy niey wſpániáłey Szláchćicá Koronnego náſzego/ y zgodny z Náuką Chrześćiáńſką. Bo iáko tu Pogánin inſignia mnieyſzych ſwych Bożkow/ vdźieleniem berłá Iowiſzowego chćiał rozumieć/ ták y my wiemy/ że Berłá Krolewſkie/ Pieczęći Kánclerſkie/ Buławy Hetmáńſkie/ Mieczniki Mieczniikowſkie/ ⁊c. ſą od Bogá Omnis poteſtas à Deo, Rom: 13. Wiemy y to/ że iáko w Policyey (ták rzekę) Boſkiey/ Sceptrum regium eſt ſupplementum Diuini, co Maxim. Tyrius mowi: ták w Policyey ludzkiey/ mnieyſzych Vrzędow inſignia, ſą ſupplementem Krolewſkiego ćiężaru y godności. Czego Krol berłem ſwym nie dośięże/ tego Pieczęćią Kánclerſką/ buławą Hetmáńſką/ ⁊c. dośiąga. y ták ſię rozumieć ma Owidiuſzá gdy mowi: Niewſzel ka władza od Bogá.

An neſcis longas Regibus eſſe manus? in Heroic.

Do tego/ iáką rádę Bożętom ſwoim Rzymſki Conſul w onym lemma; Et Vos fulciunto, przypiſał/ táką y Pániętom. Niebo przez Proroká ſpuśćiło. Princeps vero, mowi Iſai: cap: 32. ea quæ digna ſunt Principe cogitabit. Rádá do Cnot wſpániáłym.

Y do tego właſnie Celu zmierzyłá Koroná náſza Polſka/ gdy przy berle Naiáśnieyſzego Iowiſzá ſwego/ do rad publicznych/ Senatorſki y Rycer-

Rycerski stan/ iákoby mnieysze Bożki mieć chćiá-
łá. Tych wszytkich oraz rádą stoi całość Oyczy-
zny náżey/ záczym ći wszyscy do doskonáłośći
Chrześćiáńskiey/ y do Cnot świetych wspániálszą
rádą ciągnąć powinni/ chcąli żeby opera po śmier
ći nietylko Katholickie/ ále też y Kátholiko-Poli-
tyckie zá sobą mieli. O Boże iako to respekt
wielki!

Stosunie Wielmożnego świeżey świątobli-
wey pámieći Páná/ J. M. P. Jana Zebrzydow-
skiego z Zebrzydowic/ Miecznika Koronnego
zbior Cnot Katholickich wydała iuż impreza Ze-
brzydowska/ wspániałość rády iego/ w zbieraniu
ich/ co mniemaćie/ czy poda? Nic nie wątpćie.

Odrysowano pomnićie ná Imprezie Ołtarz:
ná Ołtarzu w iásnych promieniách Kielich z Ho-
styą/ z napisem Ille se mihi, ego me illi: biore ia
to zá motiuum imprezy Szláchecкiey/ y zá pobu-
dkę rády oney niebieskiey/ Princeps ea quæ digna
sunt Principe cogitabit: gdyż káżdy Szláchcic
Polski/ śiedźieć może/ y owszem záśiada cum Prin
cipibus populi sui, choć fortuną zniżony. Przy-
dano Antepedium do Ołtarzá kosztowne/ ná kto-
rym iedná osobá w Zwierćiádło wlepiłá oczy/ dru
ga coś śieie/ Krzyż miedzy nimi/ z napisami wła-
snemi

ſnemi. Ingenio, Dextra, Opibus. mam to ia ſobie/ zá Exercitium imprezy/ zá wykonánie páńſkiey rády. Po kráiách one lemmata, Deo Optimo qui creauit, y ono/ Reip. quæ genuit, czy celu tey Rády nieſkázuią? Wſpániała Zebrzydowſka Oyczyſta rádá/ wſpániała bydź muſiáłá y

§. I.

Pobudki Rády Janá Zebrzydowſkiego: á tá/ iákom rzekł Ołtarz y Naczynie świątości/ to ieſt / Bog w znákách Sakrámentu miłości ſwoiey ku nam/ y Rzeczpoſpolita Oyczyſta/ w Ołtarzu wyznáczona. Miłość Ku Bogu y Oiczyźnie bierze Doſtátki.

BOG, y OYCZYZNA, do czego proſzę wſpániáłego nie pobudzą/ gdy pobudźić mogą/ áby im k woli rzeczy namilſze człowiek wzgárdźił? Miłe ſą człowiekowi doſtátki? te áby Apoſtołowie opuśćili miłość Chryſtuſowá ſpráwiłá. Ecce nos reliquimus omnia, &c. Matth: 10. Toż y miłość ku Oyczyznie ſpráwuie: Patriæ â qua omnia recepimus, omnia redonemus. Paul. Æmil: lib: 4. bierze y Przyiaciele. Milſze nád fortunę/ ſą dźiatki/ rodźicy/ przyiaćiele: Miłość y te ma podło/ względem Bogá: Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut Patrem, aut Matrem, aut vxorem, aut filios, &c. centuplum accipiet. Math: 19. Względem

dem Oyczyzny: Præferre Patriam liberis Regem decet. Horat. 1. Carm. Namilszy zywot y nadrozszy: bo, vt valeant homines ferrum patiuntur & ignes. y ten iednák Bog dla śiebie dáć káże. Occident vos, &c. propter nomen meum. Matth: 24. każe y Oyczyzna v Horat: in Od: 2. lib: 3. ad amic.

Náwet y zywot

Dulce & decorum est pro Patria mori.

à Paul. Æmil: lib: 4. Quam à Patria mutuatus es vitam, eam illi Iure optimo reposcenti redde, koniecznie persuaduie.

Bogá y Oyczyzne zá pobudkę Rad swych wspániałych myśl Zebrzydowska wzielá, aby sie w miłości przystoyney oświádczyłá, wedlug zapisu swego, Ille se mihi, ego me illi. Oświádczył sie nam Bog w miłości swoiey (chcąc mowić Zebrzydowscy) przy tym Ołtarzu, w tey Rzeczypospolitey daiąc nam Bonum Esse: Ille se mihi. W teyże Oyczyznie y my Bogu wszytko oddawáć chcemy: Ego me illi. Czy nie wspániałe motiua rad wspániałych?

Zebrzydowstich miłości zapis.

Ná Bogá y ná Oyczyzne zápátrywał sie Pan TEN zeszły, y z tego Kielichá Krwią Pańską nápełnionego, y w tey Oyczyznie sobie danego, spraw dźielnych, iáko elephant odwáżny od gron

czer-

czerwonych brał pobudki wſpániáłe.

Tu pomyśli kto: Kielichem y Hoſtyą Bogá Symbolizowáć rzecz Katholicką: ale Ołtarzem Rzeczpoſpolitą Korony Polſkiey znáczyć/ czy do rzeczy? czy zmyśli Zebrzydowſkiey ten concept? Nie wątp żaden.

Pochwalił to wiek niedawno przeſzły Polſkiemu onemu Polityk owi Orzechowſkiemu/ że Kroleſtwá Polſkiego figure w Pirámidźie/ pięknym wynalazkiem y dowodnym wyſtáwił. Wiecz y kąty fundámentálne Pirámidy in forma Quincuncis, w Cynku po Polſku mowiąc zá wárł/ ktory tym ſpoſobem rozſádźił. Cztery węgielne kąty Cynku/ ná fundámentá Pirámidźie zoſtáwił/ y pierwſzy náznáczył Wierze świętey/ ktorey tám zá Symbolum zoſtáwił Kielich z Hoſtyą/ po Zebrzydowſku prawie. Drugi kąt Ołtarzem vczcił/ ktory támże wyſtáwił. Trzeci Kápłanowi/ Infułę y Krzyż Arcybiſkupowi położywſzy zápiſał. Czwarty Koroną Krolewſką y Mieczem ozdobiwſzy/ Maieſtatowi oddał. Centrum, abo piąty śrzedni punkt cynká/ wynioſł wzgore/ y tym ſpoſobem pięćkątną Pirámide iáko wieżę wyſoką/ oſtry wierzch máiącą/ ná q... drácie wybudowáną/ w iedności Kośćio... tholickiego záwárł.

Krole- ſtwo Pol- ſkie y Py- rámidá.

Quincunx (ták te figure Varro, Cicero y inßy ſtá-
rzy Łácinnicy ná zwáli) á po náßemu Cynek/ iá-
koby Quinek/ ták ieſt piekna figurá/ że wedlug
lib: de biegłego w rzeczách kmiecych Miſtrzá Collumel-
ruſtica. le, pieknieyßey do rozſádzenia Sádow y Ogro-
dow Pániecych nieznaydźieß. Dowodźi tego
Optica, ábo perſpectiua ktora wzrok v Geome-
trow ſądźi/ tym/ że do ktoregokolwiek kątá w
Cynku oká przyłożyß/ cáły wnet w oku ſtánie. Y
ten wynálazek áby był Orzechowſki Kroleſtwu
Polſkiemu przyſtoſował/ táki Diſkurs vczynił.

Krole Jeſli Polſká Kroleſtwem ieſt/ tedy ma Kro-
ſtwá lá/ bo ináczey Kroleſtwem zwána bydź nie mo-
polſkie- że: Jeſli ma Krolá/ tedy ma y Káplaná/ ktory
go cześći ieſt Koronatorem Krolá: Jeſli ma Káplaná te-
y cáłość dy też ma y Ołtarz/ ktoremu Káplan ſłuży/
tedy też ma y Zakon/ ábo Wiáre/ ktora ten Oł-
tarz ſtoi/ á máiąc Wiáre/ tedy przez nie/ iáko przez
śrzodek w Kośćiele Chrześćiáńſkim/ y ieg zwierz-
chnośćią ieſt zámknione. Y ztąd/ ták to Krole-
ſtwo opiſuie: Ze/ ieſt iedno w Sármácyey Páń-
ſtwo/ właſnemu Krolowi wolnie obránemu/ z
łáſki Bożey/ przez Káplaná podáne/ Ołtarzem
Krzyżá ś. vraczone/ Wiárą ś. od Bogá oświeco-
ne y w iednym powßechnym Kośćiele zámknio-

ne.

ne. Dobre opiſánie Kroleſtwá twego Polaku Kátholiku/ bo tezci Tureckie Páńſtwo ma Páná/ ále nie przez Kapłaná: máią Heretycy Miniſtry/ Ołtarze ⁊c. ále potępione od Kośćiolá świętego; Mieli Pogánie ofiáry ſwoie/ ále báłwochwálſkie/ bez Wiáry: Máią y Czárci Wiáre/ bo wyznawáią/ Tu es Chriſtus Filius Dei, ále iáko Czárći. Wſzytkiego nie znaydźieſz tylko v Kátholikow Rzymſkich/ záczym oni ſámi Kroleſtwá prawdźiwie máią.

Do rzeczy náſzey. Znáczy częśc przednią Polſkiego Páńſtwá Ołtarz Orzechowſkiego/ á czemuż wſzytkiey Ołtarz Zebrzydowſkiey Imprezy znáczyć nie ma? czemu pars totum Symbolizowáć nie ma? Znáczyć ſłuſznie ma/ lubo z tego nawiecey/ że Koroná Polſka/ y Ołtarz Kátholicki/ iáko Kroleſtwo Kroleſtwem w Polſzcze nigdy ſie nie dźieliły. Czytay Kroniki kto chceſz/ pominąwſzy ſześć fámiliy Monárchow Polſkich/ ktore w błędách Pogáńſkich żyły/ Lechowa/ Dwunaſtu Woiewod/ Krákuſowe/ Dwunaſtu znowu Woiewod/ Przemyſławá y Leſzká/ weźmiyże śiodma Piaſtowe w ráchunek/ w ktorey Práprawnuk Piaſtow Mieczyſław Chrześciáninem zoſtał/ liczże po niey Wacławá Czeſkiego Krolá

Ołtarz Rzymſki/ i Koroná Polſkich Krolow nie rozdźielne.

 Fámi-

Familia/ licz dziewiata Władysława Łokietka/ á znaydziesz że w Wierze ś. Katholickiey pánuiąc/ Kościoła Rzymskiego iáko fauores ochotne/ ták y anathemata zbrodniámi wymuszone ponosząc/ bez odrażenia sie od Ołtarza Rzymskie°/ Scepirá swoie trzymáli. Fauores wszyscy/ anathemata, sam Smiały znácznie poniosł. postąpże dáley: dziesiątey familiey Ludwika Loizego Węgrzyná/ iedenastey Jágiełá z Xiążąt Litewskich/ dwunastey Henryká Xiążecia Andegáweńskiego Fráncuzá/ trzynastey Stefaná Batorego Węgrzyná/ czternastey po Krolu Jágielle ze płci białey Zygmuntá III. y Naiáśnieyszego Władysławá IV. dziś nam szcześliwie pánuiącego/ czy nie z Ołtarzá Kátholickiego/ przez Koronatora Kátholickiego Korony przeniosły sie ná głowy Krolow Polskich? Ołtarz przeto iáko iest z Koroną nierozdzielny w tym Pániestwie/ ták w myśli Zebrzydowskiey Rzeczp. Polską pieknie Symbolizuie.

A tenci to Ołtarz/ tá Rzeczpospolita Polska/ byłá pobudką wspániáłey káżdey spráwy Pánu TEMV zmárłemu. Lecz y

§ 2.

Rády wykonánie wspániáłe z káżdey miáry.

Zán-

Z ántepedium ſadzimy/ktore iáкim ſercem Rzeczy poſpolitey Zebrzydowſcy oddali/ przykłádem żywym zmárły Miecznik wyráził.

Trzy rzeczy ſą w ktorych iáko wſzytkiey rády wſpániáley/ ták y wſzytkiego ćwiczenia Szláchećkiego w rzeczách Oyczyznie należytych ieſt ſummá. Rádá/ Obroná y Doſtátek w tym oboygu potrzebny. Winien Szláchćic Oyczyznie ſwoiey dobrą Ráde w ſwych Votách/ y dla tego że zdrowia ſwego rádzie iego zwierzyłá/ gdy ſtan Szláchecki trzeći do Rad ſwych ták mocno przywiązáłá/ że żadney rády zá ráde/ żadnego Práwá zá Práwo mieć niechćiáłá/ gdźie Szláchćic nie zezwoli: y dla tego że wſzytkie godnośći ktore iedno miáłá ná podźiał miedzy Szlachte rozdáłá. Declaramus eum tantummodo vocari nobilem, & capacem Dignitatum & Beneficiorum, cuius vterq; Parens nobilis, &c. Herb. tit. Nobilis. Winien y obrone zá to/ że go też oná znácznym fáworem broni/ á to/ gdy Proceſſy práwne wolnieyſze/ y lżeyſze karánia opiſuie tám/ gdźieby inſzy Wolnośći & immunitatum ſzláchećkich ſtráte wieczną odnieśli. Zá fáwor w tey ochronie/ cáłośći ſwey Oyczyzny winien ieſt Szláchćic bronić. O doſtátkách co rzekę? Potrzebne ſą do Rády y do zwády.

Winien Szlachćic Oyczyznie. dobrą ráde. obrone. y doſtátki.

dat census honores.

Inde grauis Iudex, inde seuerus eques. Ouid. Eleg: lib: 3. Dostátkow krynice Possesie rozdawszy Oyczyzná miedzy Szláchte in funiculo distributionis, záraz z poczatkow swoich/ iáko ie Szláchcic ważyc sobie ma/ zá czásem pokazálá/ kiedy naprzod Possesie zá fundáment Honoru iego náznáczylá: Declaramus eum tantummodo vocari nobilem &c. cuius vterq; parens nobilis, &c. & quod tam ipse quàm parentes eius habitarent, & habitant in suis possesionibus, &c. Herburt. tit. Nobilis. Do tego possesie árgumentem niewatpliwego Szláchectwá náznáczylá. Declaramus eũ tantũmodo vocari nobilem, mowi/ y záraz po vrodzeniu ze krwie zacney/ dzielnice dobrzá wywod vkázuie. Nád to Vadimoniũ napewnieysze Possesio Szláchecka/ gdzieby go było trzebá. Czytay dawne Statuta tit. Offic. lau. czytay kto chcesz y świeże Konstytucye 1607. o mieszkániu Senatorow/ tám winy ex bonis eorum hæreditarijs wyczytasz náznáczone. A chocby wiecey nie było przywileiow w Máietnośćiách Szláchecktich/ dosycby snadz ná tym sámym było/ że Nobilis possesionatus capi non potest nisi in iudicio rationabiliter conuictus. Herb.

Szláchćicowi.

Possessiá fundáment Honoru

Wywod szláchectwá.

Consil: iñ securitate v sáda.

Herb. tit. Inuasio. Wietsza wiárá Possessionato v Sądu. Czytáć Herburtá tit. Possessio. Ad præcludendam viam calumnijs &c. Niechce wiecey przywodźić allegácyey. Dostátki/ á z tákiemi Przywileiámi dáłá Oyczyzna Szláchćicowi/ winien iey to w zaiemnie dostátkámi odwdźięczáć.

Według tych rzeczy/ o iáko wspániále/ y skutecznie Cnoty swe zbierał zeszły Koronny Miecznik! Rády potrzebowałá/ rádą służył Oyczyznie zdrową. Klauzułá oná/ Saluis iuribus Ecclesiæ Romanæ Catholicæ, ktora/podporą mocną cáłośći Kośćiołá Kátholickiego/ á táránem wátlącym zamysły Dissidentskie Polacy zwácby mieli/ że kiedyżkolwiek/ to iest/ Roku P. 1632. dniá 27. Wrześniá/ ná Seymie wálnym Elekcyey Naiáśnieyszego dźiśieyszego Páná Miłośćiwego szczęśliwey/ w śrzodku Práwá Koronnego/ miedzy Artykułámi Pactorum Conuentorum, Stanow tey Rzeczyposp. Koronney Polskiey/ y Wielk. X. Litewskiego/ Królá J. M. przyśięgą potwierdzona stánełá/ ktora przed tym ledwie miedzy podpisami Seymowemi mieysce mieć mogłá/ czyią mniemaćie rádą mieyscá tego nábyłá? Rádą Wielmożnego zmárłego Miecznika

Rádá zdrowa Jáná Zebrzydowskiego.

Koronnego/ to Katholicy przedni/ to y Dissydenci niektorzy przyznawaią/ ktorzy obecni przy tym byli. O iáka rády tego przysługá! Otrzymáli byli Pánowie Dissydenci in Religione, wiele in vim confederationis conclusiuè, co sie ściągáło in præiudicium Kościoła Kátholickiego/ na Konwokacyey głowney Wárszáwskiey/ Omnium Ordinum Regni, & M.D. Lithu. po świątobliwym zeszciu Náiáśnieyszego Zygmuntá III. w Roku/ M. DC. XXXII. dniá 16 Lipcá/ á osobliwie/ áby nabożeństw swoich w domách prywatnych/ kedy Zborow nie máią/ wolno záżywáć mogli/ y áby Ministrowie ich/ gdyby od kogo/ ziákieykolwiek przyczyny pozwáni byli/ forum nie mieli/ tylko in in Officio sæculari competenti, á żeby iuż Ministrowi wolno pociągáć práwem Katholiká mogli in foro competenti wzáiemnie. O Boże iákie ich zá tym były trynmphy! iuż słycháć Exprobácyiki było/ połknęliście to kiedyszkolwiek Katholicy/ coście wyrzucali przeciw nam/ y coś gorzey. Lecz y iáki uszczerbek Wolność Kościelna/ y Duchowna Iurisdictia ponosiły! gdy Pásterzom ręce wiązano/ á wilkom ktorzy sie przed tym w iáskinie kryć musieli/ doganiáć dopuszczano owieczek Katholickich! Coż czyni Zebrzydowski?

wski?

wski? Zięty żalem/ iáko Kátholik dobry/ zabiegá złemu iáko pobożny y mądry Szlachcic/ práwo stánowi iáko ieden z Legislatorow Polskich: Niechayże máią/ co vgonili Pánowie Dyssydenci/ ále saluis iuribus &c. ináczey nic z ynszych Artykułow. Co w tym zá zamysł iego? Wchodzi w definicyą Krolestwá Polskiego iedność Kościołá/ iáko Orzechowski pokazał/ zaczym kto Kościołá ruszy/ Krolestwá ruszyć myśli; Widział to/ iáko w Zwierciedle Pánná Imprezy iego twarz swoie widzieć mogłá/ z Panna/ czysty candor Oyczyznie y Kościołowi chciał oświadczyć/ y oświadczył ingenio, według teyże imprezy.

Idźcież iuż PP. Dissydenci/ á zaczynayćie swe nabożeństwá/ pod bokiem Katholickich Kościołow/ chociaż w kątach prywatnych/ idźcie y wy PP. Ministrowie do Práwá z Kátholikiem/ doznacie co w sobie záwiązáłá/ tá kondycya Saluis iuribus, ktorą ná nogi postáwił Zebrzydowski.

My Kátholicy/ chwalemy Bogá z tego/ że nie dopuścił Naiáśnieyszemu Máiestatowi/ przysięgą tego/ bez tey klauzuly stwierdzáć/ w czym Sektom fawor/ á Wierze ś. vymá się stánowiłá. Ták oto Krole Kátholickie pobożne/ od

zmaz

zmaz Wierze ś. przećiwnych Boſki Máieſtat zá=chowuie y ſtrzeże. Sławá to twoiá/ z rády twoiey wſpániáley/ lecz y záſługá wielka v Bogá y v ludźi Wielmożny vmárły Zeobrzydowſki.

Obroná Oyczyzney.

Wyniośł y R E K E ná obrone Oyczyznie/ y wſławił nieśmiertelnie/ iáko należáło krwi/ nietylko do ſzáble rycerſkiey/ále też y do regimentow Hetmáńſkich przyuczoney. Nec virtus citra genus eſt. *Ouid.* powiedźiał met: lib: 10 fol: 1. Widźiał go w kwiećie miłośći pod Oſtergo[illegible] Turczyn ná poſiłek Węgrom/ od Oycá [illegible]/ doznał go tenże Pohaniec pod Buſzą ná Vkráinie/ y znowu pod Páwłoczą/ Rotmiſtrzem ſławnie dźielnym. Stánął ná przećiw Bethleem Gáborowi/ Rotmiſtrzem wſzytkiego Woiewodztwá Krákowſkiego obrány/ y czekał go w gránicach. Szły ſtráchy z Sląſká z Woyſk obcych/ Jan Zebrzydowſki ná wſtrzymánie ich ſtánął/ y záwśćiągnął od gránic. Pod Interregnum, po Naiáśnieyſzym Zygmunćie III. kogoli Pułkownictwem/ ſumma omnium voluntate, wyſokie Woiewodztwo Krákowſkie vczćiło/ komu w obrone ſie dáło? Janowi Zebrzydowſkiemu/ w rycerſkiey dźielnośći ćwiczonemu. Jego reká pierwſzy rátunek Naiáśnieyſzemu Zygmuntowi III. w niego-

w niegodnym onym wspominánia przypádku po dálá; nápisał Petricius. Jego dźielność securitatem obwárowáłá pod ßcześliwą Koronácyą Naiaśnieyßego Władysławá IV. dźiśieyßego/ ktory w tysiącu swoich oprocz przydánych sprzęgł/ y pilnie doglądał. á ktoż opiße iego y w pokoiu gotowość dostáteczną do boiu? Okazki iego/ świádectwá gotowośći iego v wßytkich/ gdźie miáł y z wielá swoich przybywał/ maćie w świeżey pámięći/ dosyć sławy/ że od Bráciey Pułkownikiem communiter obwołánym zostawał/ gdyby byłá táka potrzebá nástąpiłá. Nieyże Symbolum tey myśli/ y owßem tey sławy twoie Wielmożny zmarły/ Krzyż według Imprezy/ z nápisem onym: Dextra.

Lecz coż ma Krzyż do woyny? co do ręki Marsowey? zkąd tákiego Symbolum myśl Zebrzydowská wźiełá? Dopuśćcie powiedźieć co vważam.

Naywiętßą śiłę rycerską w Krzyżu/ o Krzyż y z Krzyżem woiuiących znáyduie. Wielką śi- Krzyż
łą/ choć máłą ludźi garśćią wygrał bitwę Kon- posiłek
stántyn Cesarz? Moc iego w Krzyżu byłá. In rycerski.
hoc signo vinces, z niebá/ wie to świát wßytek/ słyßał y wźiął posiłek. Wielkie y náßych Kro-

 lów

low Polskich z Pogan okolicznych bywáły Victorie, iákaż śiłą spráwione? Krzyżową. O Krzyż woiowáli/ iego też mocą rzecz pewna wygrawáli. Ze o Krzyż woiowáli/ daie znáć on zwyczay mowy Stáropolskich chwalebnych Woiownikow/ ktorym pod czás Marsowy/ Turczyná nie Turczynem/ Tátárzyná nie Tátárzynem/ ále nieprzyiacielem Krzyżá świetego zwáć był zwyczay/ y iáko z tákim o Krzyżá ś. chwale żarliwie sie biiąc/ á zá tym mężnie wygrawáć/ pewny los bywał Polski. Ztąd Monárchowie Polscy odważnieyszym o Krzyżá ś. chwale bohaterom Krzyż w Herbách zostáwili. iáko Jástrzębczykom/ przeto że goreiszymli z miłośći Krzyżá ś. sercem/ czyli mężnieysza reką/ wiele godnego dokázowáli przeciwo nieprzyiaciołom Krzyżá y Wiáry świetey/ Krzyż w Podkowie dostał sie/ iáko inszym w inszych kleynotach tákże. Czytaicie Historye Koronne. Wielka/ y wieczney dźiekowchwały Bogu powinney godna/ y Swietych iego przystoyna przyczynie y ratunkom/ świeża Victoria niedawno/ przeciw Osmanowi onemu pod Chocimiem. Czy Polska [illegible]? ale coż moc Polskich kilknaście [illegible] przeciw kilká kroć stom [illegible] Pogańskich? Bogá przeto w Troycy [illegible]

bey

ßey iedynemu/ Bogárodzicy Błogosłáwioney MARYEY Pánnie/ y świetym Patronom náßym Polskim osobliwie/ z pochwałą ś. Stolice Apostolskiey wßytko przypisuiemy. przydam ia iednak y tu pośilek Krzyżá ś. mocy. Wspomina to/ y to publikuie w Kazániu onym sławnym swo im Koleďnym X. Walenty Groza Soc. IESV Kaznodzieia Krolewski/ że Naiáśnieyßy ná on czás Zygmunt III. Krol Polski/ idąc ze wßytką rycerską mocą Pánstwá swoiego/ ná Pogániná onego/ ktory też wßytką swą potegą wypráwił sie był ná nas/ ná Chorągwi swey Krolewskiey/ iáko Pan świątobliwy/ Obraz Krzyżá ś. Woysku swemu wystáwił/ z tym napisem: PRO TE ET TECVM. O Krzyż y z Krzyżem Woyná náßá. Ná coż to vczynił? aby Pogáńskiey nierownie więtßey mocy/ moc Polska máłá w iey porownániu/ pośilona pomocą Krzyżá ś. wystárczyłá w odporze. Jákoż sie ták spełniło: ledwie sie z domu Krzyżowa Chorągiew Krolewska rußyłá/ wnet Pogánin osłábiał/ ták że pierwey o pokoy żebrał/ y vżebrał go/ niż pośiłki nádeßły. To mocy Pogáńskiey osłábienie/ gdy mocy Krzyżá ś. z ktorym Naiáśnieyßy Krol Polski iuż był wyßedł przypiße/ nágány nie poniosę.

Aleć y Krol nád Krolmi/ Jedynowładcá wszytkiego świátá IEZVS sam/ moc swoie wielką w Krzyżu tákże/ o Krzyż/ y z Krzyżem triumphálną pokazał. W Krzyżu/ gdy vniżony áż do śmierci krzyżowey/ ták został wywyższonym/ że mu sie niebieskie/ Ziemskie y Piekielne koláno chylić muśi. O Krzyż/ gdy y Miásto Hierozolimskie zgubił/ y Pánstwo Judskie zniszczył/ przeto że go ná Krzyżu zły on narod záwieśił. Prorok ták o tym dawno: Occidetur Christus, &c. & Ciuitatem & sanctuarium disipabit populus cum Duce venturo. Dan. 9. Rzymiánie to spráwili. Z Krzyżem/ przez Apostoły/ y ich Kazánie wszytek świát hołdownym sobie podbił. Prędicamus, chwali sie Páwel ś. Christum, ále Crucifixum. To vważywszy/ ták stosuie. Ponieważ nawietsza siłá w Krzyżu o Krzyż y z Krzyżem/ toć z rzeczy bárzo Symbolum mestwá wszytkiego Krzyż/ z napisem Dextrâ, Zebrzydowscy w impreze sobie wźieli.

Coż dostátki? Jáko Bogu w wielu okolicznośćiach y Kośćiołowi iego świetemu; Jáko vsługám rożnym dla Dobrá Páńskiego ták y Oyczyznie/ [illegible] oney wspániáley nie tylko nigdy nie [illegible]/ lubo ná Honor publiczny czásu Pokoiu/

kśiu/ lubo ná obronę czásu potrzeby weyźrzyß. á-
le owßem dobrowolnie wydáne dostátki Zebrzy-
dowskich znaydziemy.

Nie nowiná to/ Zebrzydowskim dostátkom/ publicznym Honorom w Oyczyznie Pompy pomagáć/ y owßem okazáłośći przyczyniáć/ á chwalebnie. Nie zágladáiac dáley/ dosyć przypomnieć/ iáko sie przyczynił do Ozdoby Pompy oney Weselney/ Janá Zamoyskiego nieśmiertelnych y zasług y godnośći Męża/ Polskiego Marsá/ ktora iuż Gwágnin w dzieiách Polskich opisał. Poymował Gryzelte Zamoyski/ Krzyßtophá Siedmigrodzkie° Woiewody Corkę/ á Krolá Polskiego Stephana Batorego Synowice/ Krol w Krákowie spráwował mu Wesele/ Szlácheckie igrzyská rozne y piekne były. W środku igrzysk/ vkazał sie też Mikołay Zebrzydowski/ ná on czás iescze Stárostá Stezyckim bedac/ Dziad Wáß Cni Zebrzydowscy/ w Osobie (mowi Gwágnin) Saturnowey/ y iáko Rycerz złotego wieku ná on plac przyiechał: Woz ciagnęły dzień y noc/ dwánaście dziatek białych/ tákże wiele czarnych nadobnie vbránych w Hatłasowe ßaty/ á gwiazdy po nich: białe trzymały práwa stronę/ czarne lewą łáncußkámi powiązane/ á wßytkie

Myśl wigrzysku wspániáłá.

Zegárki niosły ná głowie. Siedział ná Woźie Saturn śiedźiwy/ kosse w ręce zbroyney trzymáiąc: Tempus wszytkich pogániał/ máiąc Zegárek mieysto Czápki ná głowie: W poł Wozá śiedźiał Scypio złotą niemáłą bánię w ręku máiąc/ ktorą Wiek złoty z tym wszytkim ápparatem znaczyłá zá Krolá Batorego/ y vsługe lubo w pokoiu/ iż grzyst Marsowych niemáłá z strony Zebrzydowskiego. Napátrzył się świát tego/ widźiały rożne Narody/ ktorych iáko Dwor Krolewski pod czás tákowy/ ták y Stołeczne Miásto pełno było. To ná Honor w Pokoiu dostatki Zebrzydowskich.

Lecz y dostátki ná obrone Oyczyznie dáne/ sámego zeszłego Páná Tego/ przypomnieć choc głucho de syc będźie. Expeditie iego woienne słyszeliście iuż wszyscy/ wszytkie te dostátkiem włásnym zeszły Pan odpráwił; y to mnie dość námienić. Kosztem Oycowskim pod Ostergon wysłány/ kosztu nie záłowáć własnego náuczył się. Zząd pod Buszą Vsarze/ Kozaki y Piechote: pod Páwłocz Vsarzá dwie Chworągwi/ iedne Kozakow/ dwie Piechoty: Przeciw Gaborowi 700 swoich: Ná gránice Sląskie kilká set ziłże: Pod Interregnum, ná okázowánia/ ná Koro-

Koronácya co z ſobą przywiodł pámiętáćie / cokolwiek/ gdziekolwiek/ y kedykolwiek woyſká ſtáwił/ doſtatkiem y groſzem ſwoim ſtáwił. Otoż ták ſłużył Oyczyźnie nietylko ingenio, nietylko dextrâ,, ále teź & opibus. A nie dźiw że ſie ták wiele rycerſkich ludźi ſtátecznie wiązáło przy Miecznikú Koronnym/ gdyż on według imprezy Oyczyſtey ſwoiey/ hoynośc Páńſką ſwoie/ obfitą w doſtatkow vdźielániu/ z ręką otwártą/ y groſze iáko ziárná w ręce dźielne śieiącą/ ná kſztałt Pánny oney w imprezie/ czyſtą / nie nárużoną przećiw káżdemu wyſyłał/ z tym nápiſem/ ábo zdánięniem: Opibus. Do doſtátkow ćie wzywam. Philip III. Krol Fráncuſki odnioſł to Elogium: Rex Philippus, vtitur dextera Magnetica. iáko twierdźi Patrit: in Ethic. Lib: 2. c. 4. Zácoż? Zá dźielność nie ták ſnadź Páńſką/ iáko ſztuczną. Normánczykowie Thodum Fráncuſkie miáſto oblegli byli/ przybądź im obiecał/ y dołożył; aduenier vobis breui dextera Magnetica. przyſzedł/ Magnes ná gorze wyſtáwił [illegible] ſtáteczny/ ktory z obozu Normánczykom bronie [illegible] y ćiągnął po powietrzu do śiebie. Vyźrzą nieprzyiaciele/ zdźiwno ſie y pokoy wnet ſtánowią. y ztąd [illegible] Elogium wroſło. Słuszniey my [illegible]

Sum/ przy woienne.

logium náſzemu vmárłemu: Ioannes Zebrzydowski, Enſifer Regni Poloniæ, vſus eſt dextera pluſquàm Magnetica. Czemu? kiedy otworzył rękę pełną doſtátkow/ nie nieprzyiacielſkich iákim fortelem Mágneſowym/ ále rycerſkich Szláchetnych ludźi tyle wnet ſzybel zgromádźił/ ile ich potrzebował/ ná nieprzyiaciela/ á że złotem iákby z Mágneſem ćiągnął żelázo do ręki hoyney ſwoiey. Vſus eſt, mowćie ze mną dextera pluſquàm Magnetica. Ják dobre pátrzćie y zacne wielkich onych Rad/ z pobudki y Boſkiey y Oyczyſtey wykonánie Jána Zebrzydowſkiego!

§ 13.

Cel Rády iego/ oſtátniey chce vwagi.

Intentia dobra w ſpráwach potrzebna wſzelkich.

Wſzytkie ſpráwy Człowiecze ſą márne y dáremne/ ieſli intencyey dobrey do Celu ábo kreſu dobrego ich proſtuiącey w wykonániu nie máią. Quod non bona intentione facis, non tibi proderit. mowi Auguſtyn ś. in Matth. Krotko lecz węzłowáto/ y prawdźiwie. á coż to zá Cel bydź ma? Słuchaymy Apoſtolá. Siuè manducatis, ſiue bibitis, ſiue aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. 1. Cor. 10. 31. Co do pożywánia potraw y napoiow/ mowi Bázyli ś. in Regul. breuior. Regula 196. że człowiek ie y pije ná chwałę

Bożą/

Bogá/ quando in sumendo cibo illud sibi propositum habet, vt non tanquam Ventris mancipium propter voluptatem manducet, sed tanquam operarius Dei, vt in operibus ijs, quæ sunt ex mandato Christi exequendis firmior esse posit. Co do inszych spraw/ Náuká iest Oycow Duchá/ że czynić co/ dla boiáźni karánia wiecznego/ dobra iest/ lecz niska intentia.

Czynić dla zapłáty niebieskiey lepsza/ ále nalepsza czynić co z miłości sámey Cnoty. á to/ ábo z Cnoty posłuszeństwá/ áby kto Práwu swemu dosyć vczynił/ y ono wypełnił: ábo z Cnoty Pokuty świetey/ ábyzłe spráwy człowiek obżáłowal/ y żalem do Bogá wyprostował. ábo z nabożeństwá/ áby w spráwách swych vczćił Bogá: ábo z wdźięczności/ áby Bogu ná dźiekochwały co vczynił: nalepiey z sámey miłości/ áby sie Bogu przez dobry vczynek vpodobał. bo iáko iest tá Cnotá nazacnieysza/ ták namilsze Bogu te spráwy czyni/ ktore z iey direkcyey kto czyni. Y toć to iest ono wielkie stáránie ludźi Swiętych/ prácowáć w tym/ żeby naszczegulnieysze myśli/ słowá y spráwy ich Bogu sie podobáły/ do Bogá ie iáko do celu własnego swego w ćwiczeniu swym pobożnym obrácáć y prostowáć. To było (zaraz

stosuie) stáránie y Miecznika Koronnego zmárłego/ spráwy swoie według Práwá Kośćielnego/ Katholickie; według Koronnego / Publiczne/ Szláchecki dirigowáć: Zá wźięte dobrodźieystwá Bogu z płáczem/ y z wyznawániem niegodnośći swey (násłuchałem sie sam tego nie raz) z sercá dźiękowáć: Dostátkámi swemi; pomnożenie chwały Bożey y Swiętych iego/ obronę Oyczyzny/ porátowánie vbogim rożnym spráwowáć: Insze záś pokutámi/ y częstemi Spowiedźiámi náprawiáć: Słowem rzekę/ Bogu sie vpodobáć we wszytkich spráwách swoich. y w tym punkćie/ pátrzcie iák sie stosował do imprezy Oycowskiey: Napisy one dwá/ ná Imprezie D. O. qui creauit, R. P. quæ genuit, ták są wyryte/ że on pierwszy D. O. qui creauit od dołu sie poczyna/ á ku gorze sie kończy: ten záś drugi/ od gory ku dołowi sie spuszcza. Chćiał snadź Author pokazáć. Ze oná Offiárá bogáta/ w onych trzech słowkách ná Ołtarz Rzeczyp. Bogu podána/ Ingenio, Dextra, Opibus, przez intencyą dobrą Bogu/ iáko Celowi zamysłow ludzkich wszytkich/ ma być prezentowána/ á to sercem w niebo wynosząc sie/ á w wykonániu iákoby z rąk Boskich/ wynikáiąc sie z niebá/ ná dobro Pospolite zlewáć

sie ma

ſie ma w Oyczyznie. Barzo dobrze: bo tákći z poſtánowienia Bogá ſámego: Co ná Oltarz kto włoży/ Bogu włoży/ ále to Bog ſługom ſwym oddawa w używánie. Ták cześć pożywienia Káplanom w Stárym Zakonie z Oltarzá náznáczył. *Deut:* 8. ták y przez Apoſtolá ſwego náuczył. Qui altario deſeruiunt, cũ altario participant. 1. *Cor:* 9. Ták rownie kto ná Oltarz ten Polityczny offiáre kłádźie/ z miłośći obroconey ku Bogu/ Bog to przyimie zá ſwoy dar/ ále wykonanie iego ná dobro poſpolite ludzkie obroci. O iáko piekny met myśli Zebrzydowſkiey w impreźie!

Widźieliſmy iuż Kompania Cnot Mieczniká Koronnego: widźieliſmy iuż y ráde w zbieraniu tychże Cnot Páńſka iego co zá

KONIEC/

Záćiągu iego/ á wyroku náſzego tego bedźie: Zacnemi Cnotami/ y zacnie zebránemi okrył ſwoy Rádwan dźiedźiczny/ w ześciu ſwym z świátá Jan Zebrzydowſki Miecznik Koronny/ imienia nie znikłego Radwáńczyk/ żáloſni z odeſzcia iego tym ſie wżdy vćieſzmy (To koniec rzeczy moiey) że choć ſie iuż z námi wtory raz z żalem oto rozſtawa/ y iákoby ſam tylko precz odieżdża/ przećie iednák Non totus moritur, bo Cnoty iego wſzytkie/

 Opera

Opera iego według Jáná ś. sequuntur illum wszędzie. Zániesiono iuż żałosną tę nowinę Wielmożney Pániey/ Jey Mośći Pániey Miecznikowey Koronney/ iuż w żalu/ lubo osłábione zdrowie przybywáć nie dopuszcza/ ozywa się z dáleká. Ták coś o Lutniách Tull. y Aul. Gellius powiádáią/ że czásu zimy/ gdy ná iedney ręká ludzka dźwięk wzbudzi/ druga wnet/ choć w pewney odległośći położona będzie ozwie się / y zábrzmi niedotkniona. Położył tákie dwie lutni Sylwester Petrasancta miedzy Symbola Heroica, y przydał napis: Alijs pulsis resonabunt, chcąc z iednoczonych wspániáłych ánimuszow vkázáć szláchetną Hármonią. Czás Zimy/ czás Smierci niech nam będźie/ dwie Lutni tá pará Wielmożnych Małżonkow/ z ktorych gdy w iednego śmierć vderzyłá/ oto druga w swoim żalu choć z dáleká dźwięczy. Ná żal ten pociechę one Chrześćiáńską zá[illegible] kto/ że [illegible] nie wszytek vmárł/ żyć ma w [illegible] małżeństwá swego/ ktore zá nim przed [illegible] w śmierći poszły.

[illegible] Synowie/ á Wielmożni MM. PP. [illegible] iżeśćie [illegible] od W[illegible] Oycá. Nie dziwna; [illegible] o ktorym mogliby Statius

tius mowić : ---alijs Decij, reduceſq; Camilli
Monſtrentur : TV diſce Patrem. 2. Syl: 2.
Vtulcieß ſie tym proßę/ że non Totus moritur. Co kolwiek w oczách Boſkich z práce podietey około Was záſłużył/ to z nim iuż idzie. Opera tego ſequuntur pewnie illum.

Wielmożne MM. PP. Stárościne/ á zwłaſzczá tu obecne/ Corko/ y Synowa z Wielmożną Rodzicielką twoią/ Mośćiwa Páni Sieſtrzenico/ ze wßytkim orßakiem wáßym/ nie ták rzewliwie płaczćie : nie będzie ſie zmarły ná was vſkarżał/ iáko ſię Da vid ná kogoś ſkárżył : Obliuioni datus ſum, tanquam mortuus à corde; bo lubo go do grobu wprowádźićie/ płacz ten wáß doſtátnie świádczy/ że go z ſerc nie zbędźiećie/ zá czym przyimiyćie tę poćiechę/ że iáko w ſercách y miłośćiách wáßych żyć mu życzyćie/ ták on iuż przez Cnoty ſwoie w rámęcym żywocie żywie/ przez nie nie wßytek vmárł.

Pokrewni/ zpowinowáceni/ Sąśiedźi/ przyiaćiele/ rycerſtwo/ wßyſcy żáłoſni/ kogo płaczećie? Vmárł ieden Ceſarz Rzymſki/ życzliwi dali mu Elogium, Orbis delicium. Vmárł Wam Zebrzydowſki: Vmárło Kochánie Przyiaćielſkie/ rzeczecie: Kochánie z Cnoty/ Cnotą żyć będźie/

płácz hámuyćie/ y vtulćie ſie ná to: Cnoty iego z nim poßły.

Poddáni, PP. Mießczánie Nowomieyſcy/ y Poddáni dźiedźiczni co rzeczecie? Vmárł obrońcá mowćie/ bez ktorego źle będźie. Vmárł Wam/ żywię ſobie/ bo Cnotą wyrobił Żywot ſobie.

Kápłani przytomni/ My ten Act ſkończyć mamy. Vmárł Dobrodźiey wſzytkich. rozdźielmy ſie ná Chory/ ábyſmy zmárłego wſpominájąc płákali/ y płácząc wyſłáwiali. ták nam Duch ś. kazał/ Kiedy powiedźiał: Eleemoſynas eius enarrabit omnis Eccleſia Sanctorum. *Eccl*: 31. Wſpomniſz Przewielebny Práłacie/ Proboßczu Nowowieyſki/ Kośćiołá twego Dobrodźieiá/ wſpomnićie Oycowie Bernárdyni Fundatorá/ Syndyká/ Dobrodźieiá/ wſpomniemy my Fránćiſzkani y opłáczemy/ iednego z przednieyßych Pátroná/ Dobrodźieiá. gdźieß y iáko? wßędźie/ ále naoſobliwiey v Ołtarzá ś. gdy one ſupplike oddáwáć będźiemy Memento Domine, dołożymy/ famuli tui Ioannis, qui nos præceſsit cum ſigno fidei, & dormit in ſomno pacis, &c. Káżdy ſwym głoſem/ affektem iákim winien żyiącemu przez Cnoty/ odpoczynku wiecznego życzmy wßyſcy. Lecz oto Vmárły iuż ſie z námi rozſtawa/

wa/ iuż ſie żegna/ przy Wozie/ ná ktory wśiadł/ ſtánął iuż y Chor/ ktory mu ná Valete Leſſum Eccleſiaſticum, Pſalm on Dawidow Miſerere záśpiewa: á my co? powinßuymy mu/ otárßy oczy/ drogi. In partes vade ſæculi Sancti, cum viuis & dantibus confeſſionem Deo. Eccl. 17.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0019514